
Warszawa-Bródno , st. 2, woj. mazowieckie, AZP 55-67/2

Informator Archeologiczny : badania 34, 217-219

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

	<p>nie z sondażu XII) oraz ponad 100 zabytków wydzielonych, znalezisk różnych i próbek.</p> <p>Dokumentacja badań oraz materiały zabytkowe znajdują się w Muzeum w Międzyrzeczu.</p> <p>Przewiduje się kontynuację badań.</p>
Święty Wojciech , st. 7, gm. Międzyrzecz, woj. lubuskie, AZP 51-14/22	patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu
Targowisko , st. 16, gm. Kłaj, woj. małopolskie	patrz: neolit
Tokary , st. 5, gm. Korczew, woj. mazowieckie, AZP 54-82	patrz: wczesna i starsza epoka brązu
Wapniarnia , st. 129, gm. Trzcianka, woj. wielkopolskie	patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu
WARSZAWA-Bródno , st. 2, woj. mazowieckie, AZP 55-67/2	<ul style="list-style-type: none"> osada przyrodowa wczesnośredniowieczna (XI w.) <p>Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone od 19 czerwca do 31 lipca oraz od 14 do 30 września przez mgr. Andrzeja Piotrowskiego (autor sprawozdania, Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie). Finansowane przez firmy prywatne. Pierwszy sezon badań, po przerwie od 1966 r. Przebada-no powierzchnię około 8400 m²: 7700 m² (czerwiec/lipiec) oraz 700 m² (wrze-sień).</p> <p>Podczas badań w czerwcu i lipcu pracami objęto obszar położony na zachód od skraju Lasku Bródnowskiego. Obejmował on niewielkie wzniesienie o bardzo łagodnych skłonach od strony północnej i zachodniej, gdzie występuje nieznaczne obniżenie terenu. We wrześniu prace badawcze skupiły się w partii stanowiska położonej na drodze gruntowej, biegnącej wzdłuż Parku Leśnego Bródno, pomiędzy ulicami Malborską i Kondratowicza. Stwierdzono występo-wanie obiektów w części położonej bliżej lasu, w strefie o szerokości około 30 m i długości 130 m.</p> <p>Układ stratygraficzny na znacznej części terenu objętego pracami bada-wczymi był mało skomplikowany. Wierzchnią warstwę, o miąższości 30-50 cm, stanowiła ciemnobrunatna ziemia orna. Pod nią występował calec w postaci jasnego, prawie białego piasku drobnoziarnistego, niekiedy jasnoszarego, sil-nie zbitego piasku z pojedynczymi rdzawymi wtrętami lub jasnobrązowa glina. Miejscami miała ona barwę brązowo-rdzawą. W partii stanowiska położonej bardziej na zachód sytuacja stratygraficzna była jeszcze mniej skomplikowana, gdyż od powierzchni aż do spągu odkrytego terenu występowała jasnobrązowa spiaszczona ziemia. W południowej części badanego terenu stwierdzono liczne nowożytny wkopy.</p> <p>W trakcie prac odsłonięto łącznie 34 obiekty: paleniska, relikty zabudo-wy mieszkalnej, mało charakterystyczne zaciemnienia. Niektóre z nich zostały uszkodzone przez orkę, wkopy.</p> <p>Jednym z bardziej interesujących był obiekt 21. Jego wymiary to 190 x 255 cm. Kształt zaciemnienia był zbliżony do prostokąta zorientowanego dłuższą osią na kierunku wschód-zachód. W części północno-zachodniej obiektu wy-stąpiła intensywnie czarna ziemia przemieszana z węglami drzewnymi. Pozo-stałe jego partie stanowiła ciemnoszara zbita warstwa. Przekrój jamy przybrał kształt wanny, z prawie płaskim dnem i łagodnie zarysowanymi, łukowatymi ściankami. Maksymalna głębokość obiektu wynosiła 32 cm. W wypełnisku jamy znaleziono bardzo liczne, drobne ułamki wczesnośredniowiecznych naczyń gli-</p>

nianych, drobne grudki pomarańczowej polepy, przepalone kamienie.

Kolejnym wyróżniającym się zaciemnieniem był obiekt 27. Wymiary to 170 x 275 cm. Jego kształt był zbliżony do prostokąta zorientowanego dłuższą osią na kierunku północ-południe, z lekkim odchyleniem partii południowej ku zachodowi. Wypełnisko zaciemnienia stanowiła ciemnoszara, zbita twarda ziemia, miejscami nieco jaśniejsza, niekiedy szarobrunatna. W przekroju obiekt zarysował się kształcie wannowatym, z prawie płaskim dnem i łagodnie zarysowanymi, łukowatymi ściankami od północy i południa. Ścianki obiektu od wschodu i zachodu były prawie pionowe. Największa jego głębokość dochodziła do 40-45 cm. Na poziomie 40 cm od powierzchni jamy, w jej południowo-wschodniej części, odsłonięto zarys konstrukcji wykonanej z drewnianych belek (narożnik budynku?), ułożonych względem siebie prawie pod kątem prostym. W północno-zachodniej części zaciemnienia, mniej więcej na tym samym poziomie, odsłonięto warstwę złożoną z większych i mniejszych pasków kory brzozej. W jamie znaleziono również przepalone kamienie, grudki pomarańczowej polepy, ponadto bardzo dużo ułamków naczyń glinianych, rozdrobnionych kości zwierzęcych.

Ostatnim wyróżniającym się wielkością obiektem było odkryte zaciemnienie oznaczone numerem 29. Wymiary to 240 x 340 cm. Jego kształt był zbliżony do krępego prostokąta zorientowanego dłuższą osią na kierunku wschód-zachód. Wypełnisko zaciemnienia stanowiła czarna ziemia przemieszana z bardzo licznymi węglami drzewnymi. Na powierzchni odkryto przepalony kamień, skupiska grudek pomarańczowej polepy, pojedyncze ułamki naczyń glinianych. W przekroju obiekt zarysował się nieckowato, z łagodnie zarysowanymi, wypływającymi się stopniowo we wszystkich kierunkach ściankami. Największa jego głębokość dochodziła do 40 cm. W jamie znaleziono bardzo liczne przepalone kamienie, grudki pomarańczowej polepy, ułamki naczyń glinianych.

We wrześniu najciekawszym odkrytym obiektem było zaciemnienie oznaczone numerem 39, które zarysowało się jako nieregularne, jajowate zaciemnienie z licznymi wypustkami od północy i południa. Od wschodu i zachodu zarys przybrał kształt zbliżony do owalu. Pośrodku obiektu znajdował się gruby korzeń brzozy. Wymiary to 205 x 342 cm. W przekroju obiekt zarysował się jako niecka o prawie płaskim dnie i łagodnie wypływających się ściankach. Największa głębokość zaciemnienia dochodziła do 28 cm. W czarnej ziemi wypełniska znaleziono duże fragmenty wczesnośredniowiecznych naczyń glinianych, stosunkowo mało kości zwierzęcych, 3 grudki żuźła żelaznego, 2 dobrze zachowane noże żelazne o obustronnie wyodrębnionym trzpieniu, z głownią o prostym tylcu i lekko esowatym wydłużonym ostrzu, przedmiot żelazny, zapewne fragment głowni noża żelaznego, dwustożkowy pręślik gliniany o starannie wygładzonych powierzchniach ścianek, płasko-kulisty pręślik gliniany, fragment przekłuwacza kościanego. Wystąpiły także pojedyncze kamienie, duże grudki pomarańczowej polepy.

W wyniku badań wykopaliskowych, przeprowadzonych na Bródnie w roku bieżącym, uzyskano niewielką liczbę zabytków. Znaleziono 3 całe i 2 fragmenty pręślików glinianych, fragment końskiej podkowy żelaznej, 2 przekłuwacze kościane nieznacznie uszkodzone, fragment okładziny grzebienia rogowego zdobionej kółeczkami, 2 całe noże żelazne oraz 3 ich fragmenty, ułamek krawędzi prażnicy glinianej, 3 mało charakterystyczne przedmioty żelazne oraz fragment neolitycznej siekierki krzemiennej.

W trakcie badań pozyskano kilkadziesiąt kilogramów ułamków naczyń. W większości były to fragmenty pochodzące z garnków. Forma ta charakteryzowała się prostym lub lekko wklęsłym dnem, jajowatym brzuścem przechodzącym w krótką szyjkę oraz wychylonym na zewnątrz wylewem o rozmaicie uformowanej krawędzi. Ścianki miały barwę jasnobrunatną, często przechodzącą w ciemnobrunatną, szarą czy nawet czarną. Przekroje ścianek naczyń

były przeważnie trójbarwne, rzadziej dwubarwne, sporadycznie – jednobarwne. Domieszka schudzająca glinę występowała w dużych ilościach. Były to przeważnie piasek i tłuczeń średnio- i gruboziarnisty. Na dnach często występowała, niekiedy bardzo liczna, podsypka średnio- i gruboziarnista.

Stan zachowania osady na Bródnie, w części objętej badaniami, nie był zadowalający. Teren pierwotnie użytkowało Państwowe Gospodarstwo Rolne „Bródno” jako pole orne. Podczas badań stwierdzono liczne ślady po głębokiej orce, która zniszczyła wierzchnie partie kilku obiektów, ponadto odsłonięto nowożytny wkopy zawierające śmieci, gruz.

Badania przeprowadzone w północno-zachodniej partii stanowiska 2 nie przyniosły nowych przesłanek mogących wpłynąć na zmianę chronologii osady ustalonej przez doc. dr K. Musianowicz. Wstępna analiza ułamków naczyń glinianych, pozyskanych w trakcie tegorocznych robót terenowych, wykazuje znaczne ich podobieństwo do materiału ceramicznego odkrytego podczas wcześniejszych badań archeologicznych. Dlatego można stwierdzić, iż ramy czasowe rozwoju przebadanego fragmentu osady należy wiązać z XI w.

Dokumentacja badań oraz materiały zabytkowe znajdują się w Państwowym Muzeum Archeologicznym.

Badania będą kontynuowane.

WĘGORZYCE, st. 5,
gm. Osina, woj. zachodnio-
pomorskie, AZP 28-09/89

- ślad osadniczy kultury łużyckiej
- osada z wczesnego średniowiecza

Prace terenowe pod kierunkiem mgr Andrzeja Krzyszowskiego (autor sprawozdania, Biuro Badań Archeologicznych w Zielątkowie k. Poznania) i mgr. Tomasza Kasprowicza. Finansowane przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo w Warszawie, Regionalny Oddział Przesyłu w Poznaniu. Pierwszy i ostatni sezon badań.

Badania przeprowadzono w związku z budową w tym miejscu lokalnego odcinka gazociągu z Goleniowa do Nowogardu. Badania terenowe typu powierzchniowego były przeprowadzone 16 kwietnia 2000 r., natomiast typu sondażowego – od 18 do 20 maja 2000 r. Powierzchnia osady zamyka się prawdopodobnie w przedziale 0,30-1 ha.

Wyprzedzająco przed pracami budowlanymi założono liniowo wykop sondażowy o długości 70 m i szerokości 2,50 m (150 m²). Stratygraficznie stwierdzono w nim następujący układ nawarstwień: współczesny humus, który tworzył szary piasek, o miąższości około 30-45 cm; następnie poziom stropowy calca w postaci drobnoziarnistego żółtawo-szarego piasku, miejscami o znacznej kamienistości.

Odkryte źródła archeologiczne reprezentują 2 horyzonty kulturowe, zaś pod względem funkcjonalnym są to:

1) Punkt osadniczy kultury łużyckiej – stanowi go 9 fragmentów ceramiki, znalezionej na powierzchni stanowiska i luźno w wykopie.

2) Osada z wczesnego średniowiecza – źródła stałe to: półziemianka będąca pozostałością domostwa mieszkalnego częściowo zagłębionego w ziemi, którego część nadziemna była prawdopodobnie wsparta na konstrukcji drewnianej, i jama prawdopodobnie o charakterze zasobowym. Oba obiekty uległy spaleni, o czym świadczy warstwa intensywnej spalenizny. Z kolei źródła ruchome stanowią: nożyce (typu kabłąkowego) i nóż z żelaza, przęślik gliniany (typu dwustożkowego), fragment oselki kamiennej (z kwarcytu), kości zwierzęce, próbki węgla drzewnego oraz niespełna 300 fragmentów ceramiki.

Materiał ceramiczny z punktu widzenia podstawowego kryterium, jakim jest technika wykonania, stanowi dość jednolity zespół mieszczący się w rodzinie typów C wczesnośredniowiecznej ceramiki w strefie Pomorza wg klasyfikacji W. Łosińskiego i R. Rogosza. Odkryte fragmenty naczyń tej grupy charakteryzują się wyłączością fragmentów zaliczanych do grupy naczyń słabo formu-